

Europolo atsakymas

Santrauka Apskritai Europolas pritaria audito ataskaitos išvadoms ir rekomendacijoms, kuriomis prisidedama prie vykstančio bendro teisėkūros proceso, siekiant toliau stiprinti Europolo įgaliojimus ir užduotis. Audito Rūmai pabrėžia, kad verslui reikia keistis informacija su ES nepriklausančiais bendradarbiavimo partneriais ir privačiomis šalimis, taip pat veiksmingai ir efektyviai tvarkyti didelius ir sudėtingus duomenų rinkinius, naudojant novatoriškas priemones, siekiant veiksmingai ir efektyviai padėti ES valstybių narių teisėsaugos institucijoms. Įvertinamas Europolo paramos poveikis pagrindinei veiklai, pavyzdžiui, atsižvelgiant į Bendrųjų veiksmų dienas ir operatyvines specialiosios paskirties grupes (OTF), kurių tikslas – sutrikdyti didelės vertės taikinius, dalyvaujančius sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo veikloje. Europolo Europos kovos su neteisėtu migrantų gabenimu centro (EMSC) veiklos apžvalgos santrauka yra pateikiama Europolo svetainėje, įskaitant metines EMSC ataskaitas. Iš Audito Rūmų audito metu atliktos apklausos matyti, kad 80 % valstybių narių ir ne ES bendradarbiavimo partnerių atsakymų nurodomas pasitenkinimo lygis yra 7 arba didesnis (1–10 skalėje), palyginti su Europolo teikiama strategine ir operatyvine parama. Tuo pat metu 87 % atsakymų nurodomas pasitenkinimo lygis buvo 7 arba didesnis, atsižvelgiant į Europolo pateiktą informaciją. Tai įrodo Europolui, kad EMSC teikiama parama turi realų poveikį valstybių narių ir kitų valstybių dedamoms pastangoms. Be dabartinės vykdomos veiklos stebėsenos, persikirstyti personalo išteklius norint rinkti ir tikrinti statistinius duomenis su valstybėmis narėmis ir trečiosiomis šalimis (pvz., dėl areštų skaičiaus ir pan.) nėra įmanoma. Europolas tikisi įgyvendinti ES sąveikumo darbotvarkę ir su ja susijusią veiklą, kuri padės padidinti su Europolo kasdieniu darbu susijusių duomenų šaltinių įvairovę.

VI Išorės duomenų šaltinių naudojimas priklauso nuo taikytinų teisinių įgaliojimų. Taip pat žr. Europolo atsakymus į 33, 36, ir 37 punktų pastabas.

VII Siekdamas įgyvendinti savo dalį ES sąveikumo darbotvarkėje, Europolas parengė Europolo ES sąveikumo planą. Plane apibūdinama Europolui reikalinga veikla, įskaitant AIS, ETIAS, sistemos ECRIS-TCN, SIS, VIS, sistemos EURODAC tvarkaraščius, atsakomybę ir tarpusavio priklausomybę, taip pat veikla, kuri nėra specialiai įtraukta į sąveikos darbotvarkę (pvz., Priumas, EPRIS-ADEP).

IX Europolas remia valstybes nares, atsižvelgdamas į konkrečius bylos poreikius ir turimas priemones bei išteklius. Europolas pabrėžia didelį valstybių narių ir ne ES partnerių pasitenkinimą Europolo parama, parodydamas, kad Europolas vykdo savo misiją remti valstybes nares užkertant kelią sunkiam ir organizuotam nusikalstamumui ir kovojant su juo.

X Europolas sutinka su visomis rekomendacijomis.

25 Europolas nori pabrėžti, kad agentūros veikla taip pat siekiama, kad valstybės narės turėtų visą atitinkamų duomenų rinkinį.

28 Europolo, kaip ES informacijos apie nusikaltimus centro, vaidmuo reiškia, kad Europolas suteikia keitimosi informacija platformą, kurioje Europolas dalyvauja, kai reikia strateginės ir operatyvinės analizės bei paramos ES lygmeniu, o lygiagrečiai dvišaliu ir daugiašaliu lygmeniu keičiamasi informacija tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių. Dvišalio keitimosi pranešimais programoje SIENA atvejų skaičius neturi įtakos kokybiniam ir kiekybiniam informacijos, kuria keičiamasi su Europolu, pobūdžiui.

33 Europolas glaudžiai bendradarbiauja su Interpolu ir jau turi tiesioginę prieigą prie SIS II bei netiesioginę prieigą prie EURODAC ir PNR / API duomenų. Europolas šiuo metu siekia įgyti prieigą prie vizų informacinės sistemos (VIS). Papildomų atitinkamų išorės duomenų bazių, tokių kaip atvykimo ir išvykimo sistema, naudojimas bus įgyvendinamas atsižvelgiant į ES sąveikumo darbotvarkę, kurioje Europolui tenka išskirtinis vaidmuo. Be to, teisės aktų leidėjas galėtų apsvarstyti galimybę naudotis Priumo sistema.

36 EURODAC sistema buvo sukurta siekiant remti prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, kuriam vadovaujama nacionaliniu lygmeniu. Be to, pagal EURODAC reglamento 21 straipsnį paieška EURODAC sistemoje gali būti atliekama, „jeigu atlikus palyginimą su bet kuriose informacijos tvarkymo sistemose, kurios techniškai ir teisiškai prieinamos Europolui, saugomais pirštų atspaudų duomenimis nebuvo nustatyta duomenų subjekto tapatybė“.

Pagal PNR direktyvos 10 straipsnį „Europolas gali pateikti tokį prašymą, kai tai tikrai būtina siekiant paremti ir sustiprinti valstybių narių veiksmus siekiant užkirsti kelią konkrečiam teroristiniam nusikaltimui arba sunkiam nusikaltimui, jį nustatyti arba iširti, su sąlyga, kad toks nusikaltimas patenka į Europolo kompetencijos sritį...“. Europolas turi laikytis sąlygos „tikrai būtina“, kad nebūtų galima reguliariai ar sistemingai tikrinti atsitiktinės atrankos būdu.

37 2021 m. kovo mėn. Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas (EDAPP) pateikė nuomonę dėl išankstinių konsultacijų pagal taikytinas Europolo reglamento 39 straipsnio nuostatas. Atsižvelgiant į tai, kad VIS yra administracinė duomenų bazė, Europolas, prieš prisijungdamas prie VIS, turės įsteigti centrinį prieigos punktą ir įgyvendinti EDAPP nustatytus reikalavimus. Europolas 2021 m. pirmiausia siekia užtikrinti prieigą prie VIS.

40 Įgyvendindami QUEST, valstybių narių teisėsaugos pareigūnai gali atlikti Europolo duomenų paiešką ir gauti prieigą prie jų naudodamiesi savo nacionalinėmis informacinėmis sistemomis. Toliau plėtojama iniciatyva „QUEST+“, leidžianti valstybėms narėms pateikti analizės projektų duomenų užklausą taikant paieškos sistemą „yra atitiktis“ / „nėra atitikties“.

41 Valstybių narių prieiga siekiant atlikti bendras analizes su Europolu šiuo metu laikoma Europolo reglamento nuostatų pakeitimu.

45 Europolas pabrėžia, kad norint gauti asmens duomenis iš *Frontex*, *Frontex* turi atlikti įgyvendinimo veiksmus.

48 Kalbant apie novatoriškų IT pajėgumų naudojimą, Europolui yra privalomos Europolo reglamento 39 straipsnio nuostatos, dėl kurių reikia iš anksto konsultuotis su EDAPP. Teisės aktų leidėjas, atlikdamas šiuo metu vykdomą Europolo reglamento pakeitimų peržiūrą, galėtų apsvarstyti mechanizmą, kuris tuo pat metu būtų naudingas operatyvumui ir duomenų apsaugai. Naujausias pavyzdys, susijęs su numatomu mašininio mokymosi priemonių rinkinio (dirbtinio intelekto) kūrimu ir naudojimu Europolo aukšto lygio operatyvinės specialiosios paskirties grupei, rodo, kad dabartinė procedūra pagal Europolo reglamento 39 straipsnį užtruko 8 mėnesius nuo pradinės bylos pradžios (ir tebevyksta). Nepanašu, kad tokiais terminais būtų veiksmingai reaguojama į grėsmes, su kuriomis susiduria organizuotas nusikalstamumas, įskaitant kibernetinius nusikaltimus ir terorizmą.

52 (1) Europolas taip pat teikia paramą valstybėms narėms vykdydamas antrinę saugumo kontrolę migrantų antplūdžio valdymo vietose. Be to, Europolo remiamose bylose daugiausia dėmesio skiriama vadinamiesiems „antriniais judėjimams“ ES, siekiant sutrikdyti nusikalstamus tinklus, palengvinančius neteisėtą migraciją.

54 Norint naudoti novatoriškas priemones, tokias kaip dirbtinis intelektas, norint kontroliuoti neskelbtiną operatyvinę veiklą, reikėtų iš anksto pasikonsultuoti su Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnu pagal Europolo reglamento 39 straipsnį. Nepaisant to, Europolas negali investuoti daug finansinių ir žmogiškųjų išteklių į ataskaitų teikimo mechanizmus iš savo metinio biudžeto ir atitinkamo etatų plano. Nepaisant šiuo metu vykdomos veiklos rezultatų stebėsenos veiklos, personalo išteklių perskirstymas, kad būtų galima rankiniu būdu rinkti ir tikrinti su valstybėmis narėmis ir trečiosiomis šalimis susijusius statistinius duomenis (pvz., apie sulaikymų skaičių ir pan.), laikomas praktiškai neįmanomu. Taip pat abejotina, ar investavus išteklius į tokius ataskaitų teikimo mechanizmus būtų gaunami patikimi duomenys, daroma nuoroda į Audito Rūmų pastabą pagal 57 dalį dėl Eurostato bandymų.

55 2019 m. Europolas parengė 9 426 operatyvines ataskaitas ir 313 strateginių ir teminių ataskaitų, kuriose daugiau nei pusė (t. y. 5 322) operatyvinių ataskaitų buvo pateiktos sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo srityje. Norint surinkti ir stebėti gautus rezultatus valstybėse narėse, reikėtų daug investuoti į išteklius ir iš naujo sutelkti prioritetus tiek iš Europolo, tiek iš valstybių narių. Europolo vaidmuo yra remti valstybes nares ir jų pasitenkinimas Europolo teikiamais produktais ir paslaugomis buvo aiškiai išreikštas.

56 Žr. atsakymą dėl 54 punkto.

58 Žr. atsakymą dėl 54 punkto.

60 EMPACT (Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis tarpdisciplininę platformą) ir atitinkamus operatyvinių veiksmų planus (angl. OAP) valdo Europolas.

62 Europolas taip pat rinko duomenis apie prioritetinių atvejų, susijusių su dokumentų klastojimu, ir prioritetinių atvejų, kurių finansiniai duomenys analizuojami, skaičių.

Veiklos rodiklių pasiekimas dokumentų klastojimo ir pinigų plovimo srityse priklausys nuo nacionaliniu lygmeniu vykdomos susijusios veiklos.

Europolas pabrėžia, kad ES internetinės informacijos žymėjimo padalinys (IRU) tais pačiais metais viršijo savo tikslus, kai kalbama apie teroristinį turinį internete (ES IRU prioritetinė užduotis) ir, nepaisant to, kad jis vykdė papildomas užduotis (pvz., ES reagavimas į krizes, Reglamentas dėl teroristinio turinio internete) naudodamasis tik esamais ištekliais. Tikslą nepasiekė maždaug 1 % viso ES IRU įvertinto interneto turinio.

65 Atsižvelgiant į išteklių naudojimo efektyvumą, bylų ir turimų išteklių kiekis, o ne visi veiksmai (dėl kurių priimamas sprendimas dėl atvejo prioriteto) yra išsamiai dokumentuojami. Atliekamas išsamus didelės vertės taikinių ir susijusių operatyvinių specialiosios paskirties grupių vertinimas. Dėl Europolo reglamento 19 straipsnyje nustatyto duomenų nuosavybės principo Audito Rūmai negalėjo pateikti operatyvinių duomenų.

66 Europolas pabrėžia, kad turimi ištekliai byloms nagrinėti nagrinėjamu laikotarpiu liko stabilūs.

69 Kalbant apie Pietryčių Europos teisėsaugos centrą (SELEC), reikia pažymėti, kad 4 SELEC narės yra ES valstybės narės, kurios yra neatskiriama Europolo dalis, o likusios 7 SELEC narės yra Europolo bendradarbiavimo partnerės, įskaitant ryšių palaikymo biuro atstovybę (išskyrus Bosniją ir Hercegoviną) kaip trečiąją šalį Europole. Taigi visi SELEC nariai jau tiesiogiai įtraukti į Europolo bendradarbiavimo sistemą. Tas pats pasakytina apie visus 12 Pietryčių Europos policijos bendradarbiavimo konvencijos (angl. PCC SEE) narių. Be to, Europolas turi tiesioginę prieigą prie BALTCOM tinklo per Baltijos ES valstybes nares.

70 Derybos dėl šių darbo susitarimų pradedamos pagal 2021–2024 m. išorės strategiją, kurią 2020 m. birželio mėn. patvirtino Europolo valdyba.

1 rekomendacija Europolas sutinka su rekomendacija.

2 rekomendacija Europolas sutinka su rekomendacija.

79 Žr. atsakymą dėl 54 punkto.

80 Žr. atsakymą dėl 62 punkto.

3 rekomendacija Europolas sutinka su rekomendacija.

3 rekomendacijos a punktas Kadangi valstybės narės ir ES nepriklausančios šalys partnerės nėra teisiškai įpareigtos teikti reikiamą informaciją, Europolas skatins jas tai daryti.

3 rekomendacijos b punktas Sėkmingas prašomų rodiklių nustatymas priklausys nuo atsakyme į 62 punktą nurodyto statuso įveikimo.

81 Žr. atsakymą į santraukos IX dalį.

82 Europolas vadovaujasi struktūrizuotu požiūriu į savo išorės santykius, remdamasis Europolo išorės strategija, kuriai pritaria Europolo valdyba. Europolas yra didžiausia bendradarbiavimo platforma ES lygmeniu kovojant su nusikalstamumu. Pavyzdžiui, SELEC valstybės narės yra Europolo bendradarbiavimo sistemos dalis (žr. atsakymą į 69 punktą).

4 rekomendacija Europolas sutinka su rekomendacija.

4 rekomendacijos b punktas Atsižvelgiant į svarstymus apie išteklius, gali būti neįmanoma užregistruoti visų sprendimų priėmimo atvejų ir vesti visų bylų balų žurnalo. Europolas taiko nuoseklų prioritetų nustatymo procesą, visų pirma didelės vertės taikiniams ir operatyvinės specialiosios paskirties grupėms.